

บทเรียนที่ 6

สมุดเงินสด 2 ช่อง

สมุดเงินสด 2 ช่อง ถูกนำมาใช้ในการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการรับและการจ่ายเงินสด รวมถึงเงินฝากธนาคารของกิจการในกรณีที่มีรายการเกี่ยวกับเงินสด และเงินฝากธนาคารจำนวนมากในแต่ละวัน ซึ่งถ้ามีการบันทึกรวมไว้ในสมุดรายวันทั่วไปเพียงเล่มเดียวจะเกิดความซับซ้อนและเสียเวลาในการผ่านรายการไปที่บัญชีเงินสดและบัญชีเงินฝากธนาคารเกิดความไม่สะดวกในการผ่านรายการบัญชี

ดังนั้นการใช้สมุดเงินสด 2 ช่อง มาบันทึกรายการค้าจะทำให้ประหยัดเวลา ลดงาน การผ่านบัญชีที่ซ้ำซ้อนของบัญชีเงินสดและบัญชีเงินฝากธนาคาร นอกจากนี้ทำให้การควบคุมเงินสดง่ายและเกิดความถูกต้อง

6.1 ความหมายของสมุดเงินสด 2 ช่อง

สมุดเงินสด 2 ช่อง (Two Columns Cash Book) หมายถึง สมุดรายวัน
ขั้นต้นที่ใช้บันทึกรายการรับและจ่ายเงินสด และเงินฝากธนาคารรวมกันในเล่มเดียวโดย
ไม่ต้องบันทึกในสมุดรายวันขั้นต้นเล่มอื่น

การใช้สมุดเงินสด 2 ช่อง เหมาะสำหรับกิจการขนาดเล็ก เนื่องจากทำ
ให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการบันทึกบัญชี เนื่องจากสมุดเงินสด 2
ช่อง ถูกนำมาใช้แทนบัญชีแยกประเภทเงินสด และบัญชีเงินฝาก
ธนาคารโดยไม่ต้องเปิดบัญชีแยกประเภททั้ง 2 บัญชี ขึ้นมาใหม่ ดังนั้น
สมุดเงินสด 2 ช่อง จึงทำหน้าที่เป็นทั้งสมุดรายวันขั้นต้นและบัญชี
แยกประเภทในเล่มเดียวกัน

6.2 ลักษณะของสมุดเงินสด 2 ช่อง

- เป็นสมุดรายวันขั้นต้นที่มีลักษณะคล้ายกับบัญชีแยกประเภททั่วไป
- ทำหน้าที่เป็นบัญชีแยกประเภทเงินสดและธนาคาร เมื่อมีการบันทึกรายการในสมุดเงินสด 2 ช่อง รายการที่เป็นเงินสดและธนาคารไม่ต้องผ่านไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไปอีก แต่รายการอื่นยังคงต้องผ่านไปยังบัญชีแยกประเภทเหมือนเดิม

6.2.1 ลักษณะของสมุดเงินสด 2 ช่อง มีลักษณะที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1 สมุดเงินสด 2 ช่อง เป็นที่รวมบัญชีเงินสดและเงินฝากธนาคารอยู่ด้วยกัน
- 2 สมุดเงินสด 2 ช่อง ทำหน้าที่เป็นบัญชีแยกประเภทเงินสดและบัญชีเงินฝากธนาคารอยู่ในเล่มเดียวกัน
- 3 สมุดเงินสด 2 ช่อง จะแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือด้านเดบิตและด้านเครดิต ในแต่ละด้านจะมีช่องจำ นวนเงิน 2 ช่อง คือ ช่องเงินสด และช่องธนาคาร รายการที่เกี่ยวกับเงินสดก็จะบันทึกช่องเงินสดรายการที่เกี่ยวกับธนาคารก็จะบันทึกในช่องธนาคาร ด้วยเหตุนี้จึงเรียกสมุดเงินสดลักษณะนี้ว่า “สมุดเงินสด 2 ช่อง”
- 4 สมุดเงินสด 2 ช่อง นอกจากจะเป็นสมุดลงรายการขั้นต้น หรือสมุดรายวันขั้นต้นที่ใช้บันทึกเฉพาะรายการรับจ่ายเงินสดแล้ว ยังมีคุณสมบัติเป็นบัญชีแยกประเภททั่วไป คือบัญชีเงินสดและบัญชีเงินฝากธนาคารด้วย ดังนั้นกิจการที่ใช้สมุดเงินสด 2 ช่อง จึงไม่ต้องมีบัญชีเงินสดและเงินฝากธนาคารเพื่อบันทึกบัญชีอีก

6.2.1

ลักษณะของสมุดเงินสด 2 ช่อง มีลักษณะที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1 สมุดเงินสด 2 ช่อง เป็นที่รวมบัญชีเงินสดและเงินฝากธนาคารอยู่ด้วยกัน
- 2 สมุดเงินสด 2 ช่อง ทำหน้าที่เป็นบัญชีแยกประเภทเงินสดและบัญชีเงินฝากธนาคารอยู่ในเล่มเดียวกัน
- 3 สมุดเงินสด 2 ช่อง จะแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือด้านเดบิตและด้านเครดิต ในแต่ละด้านจะมีช่องจำ นวนเงิน 2 ช่อง คือ ช่องเงินสด และช่องธนาคาร รายการที่เกี่ยวกับเงินสดก็จะบันทึกช่องเงินสดรายการที่เกี่ยวกับธนาคารก็จะบันทึกในช่องธนาคาร ด้วยเหตุนี้จึงเรียกสมุดเงินสดลักษณะนี้ว่า “สมุดเงินสด 2 ช่อง”
- 4 สมุดเงินสด 2 ช่อง นอกจากจะเป็นสมุดลงรายการขั้นต้น หรือสมุดรายวันขั้นต้นที่ใช้บันทึกเฉพาะรายการรับจ่ายเงินสดแล้ว ยังมีคุณสมบัติเป็นบัญชีแยกประเภททั่วไป คือบัญชีเงินสดและบัญชีเงินฝากธนาคารด้วย ดังนั้นกิจการที่ใช้สมุดเงินสด 2 ช่อง จึงไม่ต้องมีบัญชีเงินสดและเงินฝากธนาคารเพื่อบันทึกบัญชีอีก

6.3 รูปแบบและการบันทึกรายการในสมุดเงินสด 2 ช่อง

6.3.1 รูปแบบของสมุดเงินสด 2 ช่อง

พ.ศ.		เลขที่ ใบสำคัญ	รายการ	เลขที่ บัญชี	เงินสด		ธนาคาร		พ.ศ.		เลขที่ ใบสำคัญ	รายการ	เลขที่ บัญชี	เงินสด		ธนาคาร	
เดือน	วันที่				บาท	สต.	บาท	สต.	เดือน	วันที่				บาท	สต.	บาท	สต.

จากแบบฟอร์มสมุดเงินสด 2 ช่อง จะแบ่งเป็น 2 ด้าน ทางด้านซ้ายเรียกว่าด้านเดบิต และด้านขวาเรียกว่าด้านเครดิต ซึ่งมีรายการที่ต้องบันทึกบัญชี ดังนี้

ด้านเดบิต ประกอบด้วย

ช่องวัน เดือน ปี ไว้บันทึก วัน เดือน พ.ศ.ที่ได้รับเงิน

ช่องเลขที่ใบสำคัญ ไว้เขียนเลขที่ใบสำคัญรับเงิน

ช่องรายการ ไว้เขียนชื่อบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการรับเงิน

ช่องเลขที่บัญชี เขียนเลขที่บัญชีของบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการรับเงิน

ช่องเงินสด เขียนจำนวนเงินที่ได้รับ หรือรับเป็นเช็คแต่ยังไม่ได้นำฝากธนาคาร

ช่องธนาคาร เขียนจำนวนเงินที่ได้รับเป็นเช็คและนำฝาก หรือรายการฝากธนาคาร

ด้านเครดิต ประกอบด้วย

ช่องวัน เดือน ปี บันทึก วัน เดือน พ.ศ.ที่ได้จ่ายเงินออกไป

ช่องเลขที่ใบสำคัญ เขียนเลขที่ใบสำคัญจ่ายเงิน

ช่องรายการ เขียนชื่อบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงิน

ช่องเลขที่บัญชี เขียนเลขที่บัญชีของบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงิน

ช่องเงินสด เขียนจำนวนเงินที่จ่ายเงินสด รวมถึงการนำ เงินสดฝากธนาคาร

ช่องธนาคาร เขียนจำนวนเงินที่จ่ายเป็นเช็คธนาคาร รวมถึงการถอนเงินฝากธนาคาร

6.3.2

การบันทึกรายการในสมุดเงินสด 2 ช่อง

การบันทึกรายการในสมุดเงินสด 2 ช่อง ซึ่งแบ่งแบบฟอร์มเป็น 2 ด้าน คือ **ด้านเดบิต** และ **ด้านเครดิต** โดยมีขั้นตอนในการบันทึกบัญชี ดังนี้

สมุดเงินสด 2 ช่อง ①

หน้าที่ ①

พ.ศ.		เลขที่ ใบสำคัญ	รายการ	เลขที่ บัญชี	เงินสด		ธนาคาร		พ.ศ.		เลขที่ ใบสำคัญ	รายการ	เลขที่ บัญชี	เงินสด		ธนาคาร	
เดือน	วันที่				บาท	สต.	บาท	สต.	เดือน	วันที่				บาท	สต.	บาท	สต.
	②	③	④	⑤	⑥		⑦		⑧	⑨		⑩	⑪	⑫		⑬	

- เขียนคำว่า “สมุดเงินสด 2 ช่อง” กลางหน้ากระดาษ และเขียนเลขที่หน้าไว้ด้านขวามือ

6.3.3

รายการที่บันทึกบัญชีด้านเดบิต

- เขียน พ.ศ. เดือน วันที่
- เขียนเลขที่ใบสำคัญรับ หรือใบเสร็จรับเงินของกิจการ
- เขียนชื่อบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการรับเงิน เช่น บัญชีรายได้ค่าบริการ บัญชีรายได้อื่น ๆ เป็นต้น
- เขียนเลขที่บัญชีของบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการรับเงิน เช่น 401 ซึ่งเป็นเลขที่บัญชีของบัญชีรายได้ค่าบริการ
- เขียนจำนวนเงินด้านเดบิตในช่องเงินสด กรณีรับเป็นเงินสด การรับเช็คที่ยังไม่นำฝากธนาคาร
- เขียนจำนวนเงินด้านเดบิตในช่องธนาคาร กรณีรับเป็นเช็คและนำฝากธนาคารทันที การนำเช็คที่ได้รับมาแล้วฝากธนาคาร การนำเงินสดฝากธนาคาร ซึ่งทำให้บัญชีเงินฝากธนาคารเพิ่มขึ้น

6.3.4

รายการที่บันทึกบัญชีด้านเครดิต

8. เขียน พ.ศ. เดือน วันที่
9. เขียนเลขที่ใบสำคัญจ่าย หรือใบเสร็จรับเงินของบุคคลภายนอก
10. ชื่อบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงิน เช่น เงินเดือน ค่าน้ำค่าไฟ เป็นต้น
11. เขียนเลขที่บัญชีของบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงิน เช่น 501 คือ เลขบัญชีของบัญชีเงินเดือน
12. เขียนจำนวนเงินด้านเครดิตในช่องเงินสด กรณีที่จ่ายเป็นเงินสด การนำเงินสดฝากธนาคาร
13. เขียนจำนวนเงินด้านเครดิตในช่องธนาคาร กรณีที่จ่ายเป็นเช็คธนาคาร การถอนเงินฝากธนาคาร

กรณีที่นำเงินสดหรือเช็คธนาคาร หรือถอนเงินจากธนาคาร เป็นการรับและจ่ายเงินในคราวเดียวกันจะต้องบันทึกบัญชีทั้งสองด้าน และในช่องเลขที่บัญชีให้เขียนตัว C ลงทั้งสองด้าน ซึ่ง C ย่อมาจาก Contra หมายถึง บัญชีด้านตรงข้ามกัน ระหว่างเงินสดกับธนาคารในสมุดเงินสด 2 ช่อง

หมายเหตุ

ในหน่วยการเรียนจะเป็นการบันทึกบัญชีในสมุดเงินสด 2 ช่อง โดยยังไม่มีหลักการผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะกล่าวถึงในหน่วยการเรียนถัดไป

ตัวอย่าง ร้านสวยใสบริการซักรีด มีรายการค้าในเดือนพฤษภาคม เลขที่ใบสำคัญรับและใบสำคัญจ่าย (เรียงจากน้อยไปหามาก) ดังนี้

2566

- พ.ค. 1 นางสาวสวยใสนำเงินสด 100,000 บาท เงินฝากธนาคาร 80,000 บาท และอุปกรณ์ 40,000 บาท มาลงทุน
- 5 รับรายได้ค่าบริการซักรีดเป็นเงินสด 30,000 บาท
- 8 รับรายได้ค่าซักรีดเป็นเช็ค 36,000 บาท นำฝากธนาคารทันที
- 12 รับรายได้ค่าซักรีดเสื้อผ้าเป็นเงินสด 84,000 บาท
- 15 จ่ายค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดเป็นเงินสด 1,000 บาท
- 17 นำเงินฝากธนาคารจำนวน 60,000 บาท
- 20 ซื้อเครื่องใช้สำนักงานเป็นเช็คจำนวน 52,000 บาท
- 21 ถอนเงินจากธนาคารมาใช้ส่วนตัว 30,000 บาท
- 25 ถอนเงินจากธนาคารมาใช้ในกิจการ 20,000 บาท
- 28 ส่งบิลเรียกเก็บเงินจากร้านรวดเร็วเป็นค่าบริการซักรีด 30,000 บาท
- 30 นำเงินสดฝากธนาคาร 44,000 บาท
- 31 จ่ายเงินเดือนคนงานเป็นเงินสดจำนวน 50,000 บาท
- 29 รับชำระหนี้จากวิทยาลัยเทคนิคสร้างสรรค์เมื่อวันที่ 15 ทั้งหมด
- 29 กู้เงินจากธนาคารกสิกรไทย 40,000 บาท
- 30 ถอนเงินไปใช้ส่วนตัว 12,000 บาท
- 30 จ่ายเงินเดือนให้คนงาน 8,500 บาท

ให้ทำ

บันทึกสมุดเงินสด 2 ช่อง และสมุดรายวันทั่วไป

สมุดรายวันทั่วไป

หน้าที่ 1

พ.ศ. 2566		รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
พ.ค.	1	เงินสด		100,000	-		
		เงินฝากธนาคาร		80,000	-		
		อุปกรณ์		40,000	-		
		ทุน-นางสาวสวยใส				220,000	-
		นำเงินสดและสินทรัพย์อื่นมาลงทุน					
	28	ลูกหนี้-ร้านรวดเร็ว		30,000	-		
		รายได้ค่าบริการ				30,000	-
		ส่งบิลเก็บเงินค่าบริการซักรีด					

หน้า 1

พ.ศ. 2566		วันที่ใบสำคัญ	รายการ	เลขที่บัญชี	เงินสด		ธนาคาร		พ.ศ. 2566		วันที่บัญชี	รายการ	เลขที่บัญชี	เงินสด		ธนาคาร	
เดือน	วันที่				บาท	สต.	บาท	สต.	เดือน	วันที่				บาท	สต.	บาท	สต.
พ.ค.	1		สมุดรายวันทั่วไป	-	100,000	-	80,000	-	พ.ค.	15	1	ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด		1,000	-		
	5		รายได้ค่าบริการ		30,000	-				17	-	เงินฝากธนาคาร	C	60,000	-		
	8		รายได้ค่าบริการ				36,000	-		20	2	เครื่องใช้สำนักงาน				52,000	-
	12		รายได้ค่าบริการ		84,000	-				21	3	รถยนต์ส่วนบุคคล				30,000	-
	17		เงินสด	C			60,000	-		25	-	เงินสด	C			20,000	-
	25		เงินฝากธนาคาร	C	20,000	-				30	-	เงินฝากธนาคาร	C	44,000	-		
	30		เงินสด	C			44,000	-		31	4	เงินเดือน		50,000	-		
					(79,000)	(118,000)		(234,000)						(115,000)		(102,000)	
										31		ยอดยกไป	✓	79,000	-	118,000	-
					234,000	-	110,000	-						234,000	-	220,000	-
มิ.ย.	1		ยอดยกมา	✓	79,000	-	118,000	-									

หมายเหตุ

1. วันที่ 1 พฤษภาคมเป็นรายการเปิดบัญชี จะต้องบันทึกในสมุดรายวันทั่วไป และผ่านไปบัญชีแยกประเภททั่วไป ถ้าเป็นบัญชีเงินสดและบัญชีธนาคารให้ผ่านไปบันทึกในสมุดเงินสดโดยไม่ต้องบันทึกในบัญชีแยกประเภทเงินสดหรือธนาคารอีก (สมุดเงินสด 2 ช่อง เป็นทั้งสมุดรายวันขั้นต้นและเป็นบัญชีแยกประเภท) ส่วนรายการอื่น ๆ ให้บันทึกในสมุดรายวันทั่วไปแล้วให้ผ่านไปบัญชีแยกประเภททั่วไป
2. วันที่ 28 พฤษภาคม เป็นรายการที่ไม่เกี่ยวกับเงินสด จึงบันทึกในสมุดรายวันทั่วไปและผ่านไปบัญชีแยกประเภท
3. รายการที่ต้องบันทึกรายการสองด้าน คือบันทึกทั้งด้านเดบิตและด้านเครดิต และเขียนตัว C ในช่องเลขที่บัญชี ซึ่งเป็นบัญชีตรงข้ามกัน คือจะมีการบันทึกรับเงินและบันทึกจ่ายเงินระหว่างบัญชีเงินสดและบัญชีธนาคาร ซึ่งได้แก่รายการวันที่ 17, 25, 300

คำศัพท์ทางบัญชี

ศัพท์บัญชี	ศัพท์ภาษาอังกฤษ
สมุดเงินสด 2 ช่อง	Two Columns Cash Book
บัญชีด้านตรงข้ามระหว่างเงินสดกับธนาคาร	Control หรือ C

แบบทดสอบท้ายบทเรียนที่ 6

สแกน QR Code เพื่อทำ

